

การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมละครนุโอ เมืองเฉินโจว มณฑลหูหนานตะวันตก

Inheritance of Chenzhou Nuo Opera Culture Art in Western Hunan Province

หู เฉียน และ พิชัย สดภิบาล

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Hu Qian and Pichai Sodhiban

Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding Author , E-mail: sirisasi123@gmail.com

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมนุโอเป็นวัฒนธรรมละครถวายเทพหรือละครผีที่มีต้นกำเนิดในมณฑลหูหนานตะวันตก และมีอิทธิพลอย่างมากต่อจีนและประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยวัฒนธรรมนุโอที่สำคัญในหูหนานตะวันตกก็คือ ละครนุโอของเมืองเฉินโจว หรือละครนุโอเฉินโจว (Chenzhou Nuo Opera) แต่เมื่อเวลาผ่านไป ละครนุโอเฉินโจวก็ประสบปัญหาอย่างมากในการสืบทอดวัฒนธรรม ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นผลมาจากความชราของผู้สืบทอดและการขาดแคลนผู้เข้าร่วม บทความนี้ทำการศึกษาบทความวิจัย การศึกษาภาคสนาม การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การอภิปรายร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อศึกษาแง่มุมต่างๆ ของวัฒนธรรมนี้ เช่น ประวัติความเป็นมา การพัฒนา ความหมายแฝงทางวัฒนธรรม สุนทรียศาสตร์ และการสืบทอด รวมถึงเศรษฐกิจท้องถิ่น สังคม วัฒนธรรมบทบาทในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ระบบในการขับเคลื่อนการสืบทอด และกลยุทธ์การจัดการการพัฒนาที่ยั่งยืน และยังสามารถกล่าวถึงประสบการณ์ในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรม

คำสำคัญ : ศิลปวัฒนธรรม; มรดก; ละครนุโอ เมืองเฉินโจว; มณฑลหูหนานตะวันตก

* วันที่รับบทความ : 14 ธันวาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 7 มกราคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 9 มกราคม 2567

Received: December 14 2023; Revised: January 7 2024; Accepted: January 9 2024

Abstract

Nuo culture originated in western Hunan province and influenced the whole of China and Southeast Asian countries. The most characteristic of wu nuo culture in western Hunan is Chenzhou Nuo Opera. With the change of The Times, Chenzhou Nuo is faced with various difficulties in the process of inheritance, especially the serious aging problem of inheritors and the shortage of participants. This paper mainly through the literature research, field investigation, questionnaire survey, expert discussion in the development of the history, cultural connotation, aesthetic art and its inheritance, the local economy, social, cultural role of qualitative and quantitative analysis, system put forward the inheritance of the sustainable development of management strategy, clear its index system. Through research, the experience for the inheritance of culture and art.

Keyword: Culture and art; inheritance; Chenzhou Nuo Opera; Western in Hunan Province

บทนำ

ละครนุโอเฉินโจว (Chenzhou Nuo Opera) เป็นรูปแบบการแสดงที่สำคัญของละครนุโอตูเจีย (Tujia Nuo) และในท้องถิ่นมักเรียกว่า “ละครนุโอ (Nuo Opera)” หรือ “ละครแห่งความหวัง (Wish Opera)” ละครนุโอเฉินโจวมีต้นกำเนิดในอำเภอหยวนหลิง เมืองหวยฮัว มณฑลหูหนานและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และถือเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมละครนุโอของหูหนาน และเนื่องจากในสมัยโบราณพื้นที่นี้มีอำเภอหยวนหลิง เมืองหวยฮัว เป็นศูนย์กลาง ดังนั้นพื้นที่โดยรอบจึงถูกเรียกว่า “เฉินโจว” และเรียกละครนี้ว่า “ละครนุโอเฉินโจว” “ละครนุโอเฉินโจว” เป็นวัฒนธรรมละครนุโอที่แพร่หลายมากที่สุดในหวยฮัวและหูหนานตะวันตก อีกทั้งยังเป็นวัฒนธรรมนุโอที่โดดเด่นของจีนอีกด้วย เนื่องจากละครนุโอเฉินโจวมีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน และยังสะท้อนถึงความสนใจต่อสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ มีการนำเสนอความหมายแฝงทางจิตวิญญาณผ่านศิลปะ ศิลปะที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งสามารถอธิบายถึงการพัฒนาลักษณะทางสุนทรียะและลักษณะทางจิตวิทยาของคนในท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ละครนุโอเฉินโจว ซึ่งเป็นศิลปะที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและลักษณะเฉพาะของชาติ ผสมผสานระหว่างการไร้ตัวตน (wu) วัด (temple) และการเต้นรำ (dance) จึงเป็นหัวข้อที่สมควรได้รับการศึกษาวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การสืบทอด และเทคนิคของละครนุโอ (Zeng Ting, 2012,33) และสามารถจำแนกเป็นละครหลัก ละครเล็ก และละครใหญ่ หน้ากากนุโอหรือหน้ากากผีที่ใช้ในละครนุโอเฉินโจวมักมีสีสันที่สดใส และตัดกันอย่างเด่นชัด โดยมีลักษณะเฉพาะที่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน ใช้ดนตรีท้องถิ่นที่เรียบง่ายเป็นดนตรีประกอบ เนื้อหาหลักของละครนุโอเป็นการผสมผสานนิทานพื้นบ้านของที่ราบภาคกลาง เช่น เรื่องราวของท่านหญิงเม้งเจียง (Meng Jiangnu) และเทพธิดาทั้งเจ็ด (The Seven Fairies) เทคนิคที่ใช้กันมากในละครนุโอ ได้แก่ บันไดมืด การเดินลุยไฟ การเหยียบคันไถ เป็นต้น ละครนุโอ ในหยวนหลิง และเฉินโจว มักบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเมือง ประวัติศาสตร์ สัญชาติ ศาสนา โบราณคดี วรรณกรรม ศิลปะ เป็นต้น ละครนุโอถือเป็นการแสดงพื้นบ้านที่หาชมได้ยาก และยังเป็นสื่อกลางในการพัฒนาวัฒนธรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย โดยในเดือนมิถุนายน

ค.ศ. 2006 ละครโนเอจินโจว ได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งชาติ (Huaihua Municipal Government Portal, 2015)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิจัย วิเคราะห์ และสรุปศิลปวัฒนธรรมโนเอจินโจวในหุหนานตะวันตกอย่างเป็นระบบ
2. นำเสนอระบบการจัดการการสืบทอดและนวัตกรรมของศิลปวัฒนธรรมโนเอจินโจวในเซียงซี
3. กำหนดตัวชี้วัดการพัฒนาการจัดการการสืบทอด นวัตกรรม และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมโนเอจินโจวใน

มณฑลหุหนานตะวันตก

ระเบียบวิธีวิจัย

1. เครื่องมือวิจัย

1.1 การศึกษาวรรณกรรม

ในการศึกษานี้เราได้ศึกษาบทความวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับวัฒนธรรมละครโนเอจินโจว และ ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศิลปะและความยั่งยืน รวมถึงหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง มุมมองทางทฤษฎี ข้อมูลพื้นฐาน ประวัติความเป็นมาของการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมละครโนเอจินโจว ความหมายแฝงทางวัฒนธรรม สุนทรียศาสตร์ทางศิลปะ สถานะของการสืบทอด ผ่านการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

1.2 แบบสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

ในการศึกษานี้เราได้ใช้แบบสอบถามกลุ่ม ก เพื่อทำการวิเคราะห์สถานะของการจัดการและ ข้อมูลศิลปะวัฒนธรรมโนเอ โดยแจกจ่ายแบบสอบถามให้กับผู้บริหารอาวุโสที่เกี่ยวข้องกับศิลปะวัฒนธรรมโนเอ ในเซียงซี นักศึกษาระดับปริญญาเอก นักวิจัยศิลปะระดับปริญญาเอก และนักท่องเที่ยว รวมทั้งหมด 129 คน ซึ่งจากการตรวจสอบความถี่พบว่า แบบสอบถามนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่างเวลา 0.60 – 1.00 นอกจากนี้ เรา ได้ทำการคัดกรองโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เพื่อเก็บตัวอย่างจำนวน 15 ตัวอย่างเพื่อทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

แบบสอบถามกลุ่ม ข ใช้สำหรับการตอบแบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักท่องเที่ยวคนในพื้นที่ และผู้จัดการจากภูมิภาคอื่นๆ ทั้งหมด 129 คน ซึ่งจากการตรวจสอบความถี่พบว่า แบบสอบถามนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่างเวลา 0.60 - 1.00 นอกจากนี้ เราได้ ศึกษาความพึงพอใจต่อสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการเพื่อความยั่งยืนอย่างแท้จริงอย่างละเอียด

1.3 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ในการทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ ผู้จัดการ และผู้เชี่ยวชาญระดับปริญญาเอก โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 15 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายผ่านแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูล ชุดคำถามที่ใช้ระหว่างการสัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา เนื่องจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนี้ใช้คำถามที่หลากหลายและใช้เทคนิคการบันทึกผลที่มีมาตรฐานสูง ซึ่งนักวิจัยจะทำการพัฒนาขั้นตอนและถามคำถามสำคัญตามลำดับการสัมภาษณ์

1.4 การศึกษาภาคสนาม

ถ่ายภาพภาคสนาม เสียงและวิดีโอ บันทึกสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ฯลฯ และหาข้อมูลเสริม ผ่านการศึกษาการถ่ายภาพด้วยกล้อง การสัมภาษณ์ การสำรวจด้วยอากาศยาน โครงร่างการสำรวจ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของเนื้อหาและข้อมูล

1.5 การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มจัดขึ้นเพื่อทดสอบและยืนยันประสิทธิผล การนำไปใช้ และความเป็นไปได้ของการจัดการศิลปวัฒนธรรมละครโน้ตเซียงซื่ออย่างยั่งยืน รวมถึงบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างบันทึกช่วยจำจัดทำเอกสาร และกำหนดกรอบแนวคิด

2. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม : รวบรวม จัดระเบียบ และตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม สถานะทางเศรษฐกิจ สถานะของมรดกทางวัฒนธรรม และนวัตกรรมของศิลปวัฒนธรรมละครโน้ตเซียงซื่อ ผ่านการศึกษาภาคสนาม

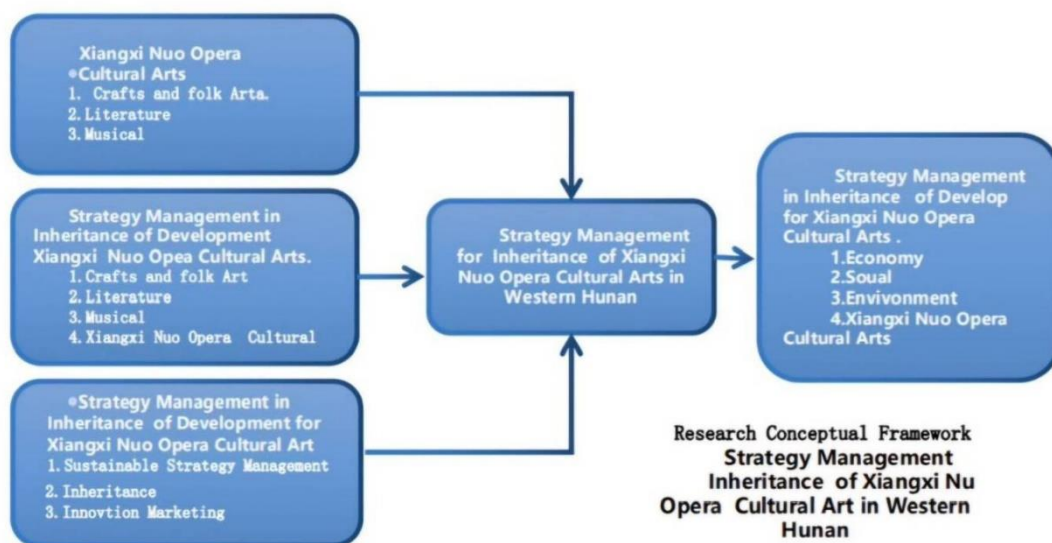
2.2 การสัมภาษณ์และการสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญ : เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องผ่านการสัมภาษณ์และการสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมละครโน้ตเซียงซื่อ และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาวิจัยละครโน้ตเซียงซื่อ ผู้เชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการและการดำเนินการเชิงกลยุทธ์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลท้องถิ่น ผู้รับสืบทอด และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม ฯลฯ และนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้

2.3 การสืบค้นวรรณกรรม: ค้นหา จัดเรียง และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยใช้เครือข่ายห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม โดยทำการวิเคราะห์แบบสอบถามตามรูปแบบ การรวบรวมข้อมูล และความแตกต่างของตัวอย่างมาตรฐาน ในการศึกษานี้ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติส่วนใหญ่ทำโดยใช้ซอฟต์แวร์การวิเคราะห์ทางสถิติ เช่น SPSS, แบบจำลอง AMOS และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย ผลรวม และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

(ANOVA) จากนั้นจึงพิจารณาข้อมูลที่ได้ร่วมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์ และแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สร้างคู่มือเชิงกลยุทธ์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

(1) ใช้วิธีการแปลงข้อมูลเป็นข้อมูลดิจิทัล เพื่อบันทึกมรดกทางศิลปวัฒนธรรมละครโน้ตโอเชินโจวในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล อย่างเป็นระบบและครอบคลุม สร้างฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องและพัฒนาคู่มือการจัดการศิลปวัฒนธรรม

(2) บูรณาการศิลปวัฒนธรรมประเภทต่างๆ ของละครโน้ตโอเชินโจว เข้ากับอุปกรณ์ประกอบฉาก ละครคลาสสิก สถานที่แสดง สถานะของการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ระดับของการบูรณาการกับเศรษฐกิจท้องถิ่น วัฒนธรรมและสังคม ฯลฯ อย่างครอบคลุม และดำเนินการวิจัยและการกำหนดกลยุทธ์การคุ้มครองศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมกับการพัฒนาระดับภูมิภาค โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม

(3) มาตรฐานการประเมินมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบและมาตรฐานการประเมินระดับท้องถิ่น ควรได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามระบบการประเมินและตัวชี้วัด (HQM) การคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของโลก เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะและต้องการของท้องถิ่น

(4) ส่งเสริมการวิจัย การศึกษา การปกป้อง และการเผยแพร่มรดกทางศิลปวัฒนธรรมละครโนเอจินโจว จัดตั้งหน่วยงานของภาครัฐ สถาบันวิจัยและโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ องค์กรทางสังคม สถาบันการจัดการและการจัดการศิลปวัฒนธรรม เพื่อปลูกฝังความเชื่อมั่นและความรู้สึทางวัฒนธรรม แยกแยะความตระหนักรู้เกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ให้กับคนในท้องถิ่น รัฐบาล วิชาชีพ โรงเรียน และสร้างสภาพแวดล้อมทางนิเวศที่ดี

(5) สร้างกลไกการดำเนินงาน กำหนดกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดการตามหลักวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำคู่มือการจัดการที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงระดับและความสามารถในการสืบทอดและการเรียนรู้ การสื่อสารและการตลาด การจัดการและการบริการ การลงทุนและการประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมอย่างครอบคลุม ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปรับปรุงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมละครโนเอจินโจวประกอบด้วยหลายแง่มุม เช่น วัฒนธรรม ศิลปะ ศาสนา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ในบทความนี้ เราได้ข้อมูลจำนวนมากผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล และใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อวิเคราะห์และชุดข้อมูลที่กระจัดกระจาย เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ที่มีคุณค่า โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลที่ใช้ในการศึกษารั้วนี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์เชิงพรรณนา การวิเคราะห์เชิงคาดการณ์ และการวิเคราะห์สภาพที่ควรจะเป็น (normative analysis) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างครอบคลุม และการวิเคราะห์ระบบการประเมินผลมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ทำให้เราได้ผลลัพธ์ที่มีความหมาย โดยเราหวังว่าวิธีการวิจัยและผลการวิจัยที่ได้จะสามารถใช้เป็นแรงจูงใจและเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์ที่ยั่งยืนสำหรับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีลักษณะคล้ายกันในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลมรดกทางศิลปวัฒนธรรมละครนุโอเฉินโจว รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องครอบคลุม และพัฒนาคู่มือการจัดการศิลปวัฒนธรรม โดยบันทึกในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลอย่างเป็นระบบ

ส่งเสริมการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมบูรณาการศิลปวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ ของละครนุโอเฉินโจวนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น วัฒนธรรมและสังคม ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

กำหนดกลยุทธ์การคุ้มครองศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาระดับและความสามารถในการสืบทอดและการเรียนรู้ การสื่อสารและการตลาด การจัดการและการบริการ การลงทุนและการประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรม ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Wang Guowei. (1957). *Wang Guowei opera collection* [M]. Beijing: China Drama Press.
- Sun Wenhui. (2009). *Hunan Nuo Drama from the anthropological perspective* [J]. Yihai .
- Xiong Xiaohui. (2009). *Xiangxi Tujia Nuo opera slightly test* [J]. Journal of Chinese Academy of Chinese Opera.
- Zeng Ting. (2012). *Study on the inheritance of Chenzhou Nuo Opera* [D]. Master Thesis, Central-South University for Nationalities.